

קרעין ואח'

ליאורה בכור מהמוקד להגנת הפרט
02-6283555 פקס: 02-6276317

העותרות

נגד

שר הפנים

ע"י פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים, 91010
טל': 02-6466395 פקס: 02-6467011

המשיב

תגובה מטעם המשיב

1. עניינה של העתירה דנו בבקשת העותרות כי בית משפט נכבד זה יקבע הלכה חדשה לפיה רישיונות הישיבה של תושבי ירושלים אינם ניתנים לפקיעה בשל ישיבה ממושכת בחוץ לארץ או בשל רכישת מעמד במדינה אחרת.
בנוסף, מבוקש טעד של תיקון תקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974 (להלן: "התקנות") כך שייקבע בהן כי לא יבוטלו אשרה ורישיון לישיבת קבע שניתנו עקב סיפוח שטח למדינת ישראל לפי סעיף 11(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח-1948.
2. המשיבים סבורים כי דין עתירה זו להדחות על הסף ולחילופין לגופה, כפי שיפורט להלן. אך בטרם נפרט את הטעמים לדחיית העתירה על הסף נבקש לפרוט בתמצית את הרקע והמסגרת המשפטית החולשים על העתירה.

(א) רקע ומסגרת משפטית:

(א) כללי (1)

3. סעיף 11 לפקודת סדרי שלטון והמשפט, תשי"ח – 1948 קובע כי "המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח של ארץ ישראל שהממשלה קבעה בצו". הממשלה

קבעה בצו סדרי השלטון והמשפט (מס 1) תשכ"ז-1967 כי "מזרח ירושלים" הינו שטח של ארץ ישראל שבו חלים המשפט, השיפוט והמנהל של המדינה.

מכוח תחולת המשפט חל על תושבי מזרח ירושלים גם חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: החוק). על פי חוק זה שהותם בישראל של תושבי מזרח ירושלים, שלא התאזרחו, נעשית מכוח רישיון ישיבה (סעיף 1(ב) לחוק).

4. סעיף 6(2) לחוק הכניסה קובע כי שר הפנים מוסמך "לקבוע באשרה או ברישיון-ישיבה תנאים שקיומם יהיה תנאי לתקפם של האשרה או של רישיון-הישיבה".

מטבע הדברים תנאים מפסיקים אלו יכול שיהיו אינדיבידואליים ויכול שיהיו כלליים. תקנות הכניסה לישראל מגלמות את אותם תנאים כלליים ומפסיקים בהם מותנה תוקף רישיון לישיבת קבע.

5. תקנה 11(ג) לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974 (להלן: התקנות) קובעת כי:

תוקפו של רישיון לישיבת קבע יפקע בהתקיים הנסיבות האמורות בפסקאות (4) או (5) לתקנת משנה (א) וכן אם בעל הרישיון עזב את ישראל והשתקע במדינה מחוץ לישראל.

תקנה 11א לתקנות הכניסה לישראל קובעת כי "לענין תקנות 10 ו-11, יראו אדם כמי שהשתקע במדינה מחוץ לישראל אם נתקיים בו אחד מאלה":

(1) הוא שהה מחוץ לישראל תקופה של שבע שנים לפחות ובאשרה ורישיון לשיבת ארצי מסוג א/1 - שלוש שנים לפחות;
 (2) הוא קיבל רישיון לישיבת קבע באותה מדינה;
 (3) הוא קיבל את האזרחות של אותה מדינה בדרך של התאזרחות.

6. העולה מן האמור הוא כי מכוח תקנות הכניסה לישראל מותנה תוקפם של רישיונות לישיבת קבע, בין היתר, בתנאי מפסיק של העדר השתקעות מחוץ לישראל.

7. לא למותר לציין כי לתושבי מזרח ירושלים, כמו ליתר בעלי רישיון ישיבת קבע בישראל, נתונה האפשרות לבקש להתאזרח מכוח ובהתאם להוראות סעיף 5 לחוק האזרחות, תשי"ב-1952.

8(א) בג"צ 282/88 – הלכת עווד

8. בבג"צ 282/88 עווד נ' יצחק שמיר, פ"ד מב(2) 424 (להלן: הלכת עווד) נקבעו שלוש הלכות חשובות המשליכות במישורין על העתירה שבפנינו ולכן נבקש לחדדן:

ראשית, נקבע כי אין הצדקה עניינית ליצירת סטטוס מיוחד של "מעין אזרחות" או "תושבות קונסטיטוציונית" ועל כן יש להחיל על תושבי מזרח ירושלים את חוק הכניסה לישראל.

הלכה זו בעלת חשיבות לענייננו שכן בגדרי העתירה מבוקש למעשה סעד שיביא ליצירתו של מעמד מיוחד זה, סעד שנדחה מפורשות על ידי בית משפט נכבד זה בפרשת עווד.

הנה כי כן, המדובר באותה הגברת (יצירת מעמד מיוחד של "מעין אזרחות") בשינוי האדרת.

כאמור, בית המשפט הנכבד טרב בענין עווד לייצר מעמד מיוחד של "מעין אזרחות", תוך שהא עומד על הקשיים ביצירת מעמד שכזה, באומרו:

"מגמת החקיקה הינה, כפי שראינו, ביצירה של סינכרוניזציה בין המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה לבין מזרח ירושלים והשוהים בה. מטרת הפרשן הינה ליתן תוקף למגמה זו, עד כמה שניתן לעגנה בלשון החוק. עיגון זה אינו מעורר כל קושי, שכן ניתן לראות בתושבי מזרח ירושלים כמי שקיבלו רשיון לישיבת קבע. אמת, בדרך כלל ניתן הרשיון במסמך פורמלי, אך אין זה הכרחי. יכול רשיון להנתן ללא מסמך פורמלי, ומתן הרשיון יכול להשתמע מנסיבות הענין. אכן, מכוח הכרה זו בתושבי מזרח ירושלים אשר התפקדו במפקד האוכלוסין שנערך ב-1967 כמי שיושבים בה כדין ישיבת קבע הם נרשמו במרשם האוכלוסין, וניתנו להם תעודות זהות. גישה פרשנית זו מגשימה את תכלית דברי החקיקה שהחילו את המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על מזרח ירושלים; היא מונעת קיומם של "חללים" משפטיים; היא יוצרת שוויון בין כל המצוי בישראל כדין (שאינם אזרחים או בעלי תעודות עולה); היא תואמת את הפרקטיקה על פיה נהגו כל השנים (ראה בג"צ 293/87 פרסם בסאם תורג'מן נ. שר הפנים (טרם מורסם); בג"צ 209/73 עוודה נ. שר הפנים, כח(13) 1) היא מונעת קיומו של סטטוס חדש של "תושבות קונסטיטוציונית" או "מעין אזרחות" שזכרו לא בא בחוק, ואשר דיניו לוטים בערפל. אכן, קשה להלום קיומה של "מעין אזרחות", בטענת ב"ב העותר. כידוע, מטעמים הקשורים באינטרסים של תושבי מזרח ירושלים, לא הוענקה להם אזרחות ישראלית ללא הסכמתם, וניתנה לכל אחד מהם האפשרות לפנות ולקבל אזרחות ישראלית, על פי רצונו הוא. היו שפנו, וקיבלו את האזרחות הישראלית. העותר, רובים שכמותו, לא עשו כן. משנמנעו מלקבל אזרחות ישראלית, קשה לקבל את טענתם בדבר "מעין אזרחות"

שיש עמה רק זכויות ולא חובות. זאת ועוד: מי שהתאזרח, ניתן לבטל אזרחותו בתנאים מסויימים (סעיף 11א) לחוק האזרחות, תשי"ב-1952). לעומת זאת, ה"מעין-אזרחות" אינה ניתנת לביטול. נוצרת איפוא אנומאליה, שאין לה כל צידוק או הגיון".

שנית, תקנות הכניסה לישראל מבטאות תנאים מפסיקים בעלי אופי כללי, כשעם התקיימות התנאי המפסיק הקבוע בתקנות פוקעת התושבות מאליה. רישום פקיעת התושבות במרשם מהווה איפוא אקט דקלרטיבי בדבר התקיימות התנאי המפסיק, הקבוע בתקנות, והיא אינה בגדר אקט קונסטיטוטיבי. וכך נאמר:

"חוק הכניסה מסמיך במפורש את שר הפנים "לקבוע באשרה או ברשיון-ישיבה תנאים שקיומם יהיה תנאי לתקפם של האשרה או של רשיון-הישיבה" (סעיף 6(2)). תנאים "מפסיקים" אלה, יכול שיהיו בעלי אופי אינדיבידואלי, ויכול שיהיו בעלי אופי כללי. יש לראות בתקנות 11(ג) ו-11א תקנות הקובעות תנאים מפסיקים בעלי אופי כללי. אכן, בתקופת המנדט ובתחילת ימי המדינה נזקקו כנראה לטכניקה חקיקתית זו של תנאי "פנימי" ברשיון (ראה, למשל, סעיף 7 לפקודת המלאכות והתעשיות (הסדרתן) כפי שגשמר תוקפו בסעיף 43 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968). לימים שונתה הגישה, ושוב אין רואים בתנאים הנקבעים על ידי הרשות נותנת הרשיון תנאים "פנימיים" המביאים לפקיעת הרשיון "מתוכו", אלא תנאים "חיצוניים" המסכיכים את נותן הרשיון להפקיע את הרשיון "מבחוץ" (השווה חוק רישוי עסקים סעיפים 9 עד 11א), חוק הכניסה נוקט בשיטת "התנאים הפנימיים"..."

שלישית, מאחר ורשיון לישיבת קבע, מעצם טיבו והווייתו, ובמנותק מהתקנות, נסמך על קיומה של מציאות של ישיבת קבע ולמעשה מותנה בהמשך קיומה. משכך, עם הפסקתה של מציאות זו פוקע הרישיון מאליו, שכן התנאי המצדיק את המשך הקניית המעמד חדל מלהתקיים מאליו. וכך נאמר:

רשיון זה יכול שיהא לתקופה הקבועה בו (עד חמישה ימים, עד שלשה חדשים, עד שלש שנים) ויכל שיהא לישיבת-קבע. פשיטא שרשיון לתקופה הקבועה בו פוקע "מתוכו הוא" עם הגיע התקופה לקיצה, ואין כל צורך במעשה ביטול "חיצוני". האם רשיון לישיבת קבע עשוי לפקוע "מעצמו", ללא כל מעשה ביטול על ידי שר הפנים; לדעתי, התשובה על כך היא בחיוב. רשיון לישיבת-קבע, משניתן, נסמך על מציאות של ישיבת-קבע. כאשר מציאות זו שוב אינה קיימת, פוקע הרשיון מתוכו הוא. אכן, רשיון לישיבת-קבע - להבדיל ממעשה התאזרחות - הוא ייצור כלאים. מחד גיסא הוא בעל אופי קונסטיטוטיבי המעמיד את הזכות לישיבת-קבע; מאידך גיסא הוא בעל אופי דקלרטיבי, המבטא את המציאות של ישיבת הקבע. כאשר מציאות זו נעלמת, אין עוד לרשיון במה שיתפוס, והריהו מתבטל מעצמו, בלא כל צורך במעשה ביטול פורמלי. (השווה בג"צ 81/62 גולן

נ. שר הפנים, פ"ד טז, 1969). אכן, "ישיבת-קבע" מעצם מהותה משמעותה מציאות חיים. הרשיון, משניתן, בא ליתן תוקף חוקי למציאות זו. אך משעלמה המציאות, אין עוד לרשיון כל משמעות, והריהו מתבטל מעצמו..."

9. הלכת עווד נשענת על יסודות נורמטיביים איתנים ומוצדקים, שתמציתם, היעדר הצדקה נורמטיבית או אחרת ליצירת מעמד חדש של "מעין אזרחות" שזכרו לא בא בחקיקה. היות התקנות תנאים כלליים ומפסיקים ברישיון לישיבת קבע, והיות מציאות החיים הנמשכת בגדר תנאי להמשך קיומו של רשיון ישיבת הקבע, משכך ועם הפסקתה, מתבטל/פוקע הרישיון מאליו.

10. ונדגיש, למעשה העותרים מבקשים ממשרד הפנים כי יחדל מעדכון המרשם באופן התואם את המציאות של פקיעת התושבות ככל שהתרחשה. ואולם, הפקיעה הינה מציאות חיים עובדתית המתרחשת ללא קשר לאקט הפורמאלי והדקלרטיבי של גריעה מהמרשם, מקום שזו התרחשה. מעבר לכך, גם לולא התקנות, רישיון ישיבת קבע נסמך על מציאות חיים של ישיבת קבע. במקרה בו אדם מעתיק את מרכז חייו מחוץ לישראל, הוא אינו זכאי להמשיך ולהחזיק ברישיון ישיבת קבע. הפעולה של גריעת אדם מהמרשם, הלכה למעשה, משקפת באופן רשמי, את מציאות החיים אותה יצר האדם שהעתיק את מרכז חייו אל מחוץ לישראל.

נפנה לדברי כבוד השופט ברק כתוארו או בהלכת עווד :

"לדעתי, ניתן להגיע למסקנה בדבר פקיעת תוקף רשיון ישיבת הקבע, גם ללא התקנות ומכוח פירושו של חוק הכניסה. ... פשיטא שרשיון לתקופה הקבועה בו פוקע "מתוכו הוא" עם הגיע התקופה לקיצה, ואין כל צורך במעשה ביטול "חיצוני". האם רשיון לישיבת קבע עשוי לפקוע "מעצמו", ללא כל מעשה ביטול על ידי שר הפנים? לדעתי, התשובה על כך היא בחיוב. רשיון לישיבת-קבע, משניתן, נסמך על מציאות של ישיבת-קבע. כאשר מציאות זו שוב אינה קיימת, פוקע הרישיון מתוכו הוא. אכן, רשיון לישיבת-קבע - להבדיל ממעשה התאזרחות - הוא ייצור כלאים. מחד גיסא הוא בעל אופי קונסטרוטיבי המעמיד את הזכות לישיבת-קבע; מאידך גיסא הוא בעל אופי דקלרטיבי, המבטא את המציאות של ישיבת הקבע. כאשר מציאות זו נעלמת, אין עוד לרשיון במה שיתפוס, והריהו מתבטל מעצמו, בלא כל צורך במעשה ביטול פורמלי. (השווה בג"צ 81/62 גולן נ. שר הפנים, פ"ד טז, 1969). אכן, "ישיבת-קבע" מעצם מהותה משמעותה מציאות חיים. הרשיון, משניתן, בא ליתן תוקף חוקי למציאות זו. אך משעלמה המציאות, אין עוד לרשיון כל משמעות, והריהו מתבטל מעצמו..."

11. מאז מתן הלכת עווד חזר בית משפט נכבד זה (וכן בתי המשפט המינהליים) – פעם אחר פעם – על העקרונות שנפסקו בהלכת עווד, תוך יישומם על המקרה הקונקרטי שניבב בפניו.

(א)3) בג"צ 2227/98 - תצהיר שרנסקי

12. בשלהי שנות התשעים הוגשה עתירה על ידי המוקד להגנת הפרט, היא העותרת שבפנינו, והאגודה לזכויות האזרח ובמסגרתה הועלו טענות עקרוניות בסוגיה נשוא העתירה.
13. במסגרת בג"ץ 2227/98, הוגש תצהיר מטעם שר הפנים דאז, מר נתן שרנסקי, וזאת על דעת הדרג המדיני. בתצהיר זה פורטו הנסיבות בהן נרשמו במרשם האוכלוסין מקבלי רישיונות ישיבה אשר חזרו למדינת ישראל לאחר שהצביעו על כך ששמרו על זיקה נאותה בתקופה בה העתיקו את מרכז חייהם אל מחוץ לישראל; וזאת מבלי שיהא בכך "בכדי לפגוע בהוראות הדין להתאזרחות ולרכישת רשיון לישיבת קבע בישראל ומשקול דעת שר הפנים בנוגע ליישומן, לאור נסיבותיו האישיות ומכלול זיקותיו של כל פונה." [ר' סעיף 33 לתצהיר שרנסקי]

העתק תצהיר שרנסקי שהוגש בבג"צ 2227/98 מצורף ומסומן מ/ש/1.

14. מאז פועלת המדינה בהתאם למדיניות המבטאת את העקרונות הגלומים בתצהיר שרנסקי. נציין כי בין השנים 2007-2010 נרשמו במרשם האוכלוסין כ-297 מקבלי רישיונות ישיבה בהתאם לעקרונות הללו.

(ב) עמדת המשיבים

15. עמדת המשיבים היא כי דינה של העתירה דנן להימחק על הסף וזאת משני טעמים:

ראשית, העתירה הינה כללית וכוללנית, וללא עותר קונקרטי העתיד להיפגע ממנה. **שנית**, הסמכות העניינית לדון בנושא המועלה בעתירה – אף לאחר תיקונה כך שלא תהיה כוללנית ורבת עניינים אלא תוקפת היבט קונקרטי של נפגע קונקרטי – נתונה לבית המשפט לעניינים מינהליים.

(ב)1) טעם ראשון לדחייה על הסף: כוללניות העתירה

16. הלכה פסוקה היא מימיה כי עתירה כוללנית, המוגשת ללא עותר קונקרטי – דינה להידחות על הסף מטעם זה בלבד.

17. לעניין זה נבקש להפנות לדברי בית המשפט בבג"צ 7178/08 פורום ראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות בישראל ועוד נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, ניתן ביום 18.11.09). וכך נאמר:

"בלא התמקדות בענין ספציפי במערכת עובדות מוגדרת, ובבקשת סעד קונקרטי, יתקשה בית משפט זה להפעיל פיקוח שיפוטי יעיל ואפקטיבי על הרשות הציבורית. כפי שהוסבר בידי השופט חשין בבג"צ 240/98 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל ואח'י נ' השך לענייני דתות ואחרים, פ"ד נב(5) 167:

"שלושה המה עיקרים היוצרים הכרעה שיפוטית וסעד בצידה: סיכסוך בין בעלי-דין (lis inter partes) במובנו הרחב של המושג "סיכסוך"; הכרעה שיפוטית באותו סכסוך; הענקת סעד בצידה של ההכרעה. בריחה-היתכון בכל שלושה עיקרים אלה יימצא ביסוד הספציפיות והקונקרטיות: הסכסוך חייב שיהא ספציפי וקונקרטי (טרוניה על אי-הענקת רשיון-עסק ספציפי; תלונה על הפקעתה של כיברת-קרקע פלונית; עתירה בגין מעצר שלא-כדין); בעקבות הסכסוך הספציפי והקונקרטי תבוא הכרעה שיפוטית ספציפית וקונקרטית אף-היא (האם הסירוב להעניק רשיון-עסק ספציפי היה כדין או שלא-כדין?; האם הפקעת הקרקע הספציפית נעשתה בסמכות וכדין או שלא בסמכות ושלא-כדין?; האם המעצר היה מעצר כדין או מעצר שלא –כדין?); ומשיימצא כי צדק התובע (או העותר) בתביעתו, או בעתירתו, תבוא עת הסעד. והסעד אף הוא, כסכסוך מעיקרו וכהכרעת הדין, חותם הקונקרטי והמיוחדות יוטבע בו.

על דרך הכלל, בהיגרע יסוד הספציפיות והקונקרטיות ולו מאחד משלושה העיקרים היוצרים הכרעה שיפוטית, לא תקום ולא תהיה הכרעה שיפוטית, וממילא לא יינתן סעד לתובע ולעותר. בדרך כלל, בהיעדר ספציפיות וקונקרטיות מן הסכסוך, לא יידרש בית-המשפט לתביעה שלפניו; בהידרשו לסכסוך ספציפי וקונקרטי, לא יכריע בית-המשפט בסכסוך אלא באורח ספציפי וקונקרטי; ומשהכריע בסכסוך הספציפי והקונקרטי, לא יעניק בית-משפט סעד אלא אם סעד ספציפי וקונקרטי הוא." (הדגשות לא במקור).

(ראו גם בג"צ 1901/94 לנדאו נ' עיריית ירושלים, פ"ד מח(4), 403, 411; בג"צ 2926/90, 3039 בן חיים נ' שר החקלאות, קבוצת דגניה א' אגודה חקלאית שיתופית בע"מ נ' שר החקלאות, פ"ד מו(4) 622, 626).

11. העתירה בענייני היא כללית וכוללנית. היא טומנת תחת כנפיה טענות בדבר אי שוויון כלפי העדות בכל תחומי החיים. התוצאה היא כי חסרה הגדרה ספציפית של המחלוקת, חסרה תשתית עובדתית מלאה וקונקרטי ביחס לכל תחומי אי השוויון הנטענים, וחסרה בקשת סעד קונקרטי המתייחסת לכל אחד ואחד מהעניינים הרבים המועלים. מתקיים בעתירה זו הביטוי השגור "תפסת מרובה – לא תפסתי". בנסיבות אלה, לא ניתן לדון בעתירה כמות שהיא, ואף להידרש לטעדים המבוקשים בה".

18. המשיבים יטענו כי העתירה דן הינה כללית וכוללנית.

19. במסגרת העתירה מבקשות העותרות לבטל את הלכת עוז.

20. הביטוי החזותי הראשוני לכוללניות המהותית מצוי כבר בפתח העתירה, שכן העתירה נטולת עותרים קונקרטיים הנפגעים ממנה.
21. בחקשר זה נבקש לציין כי תושבותו של העותר 1 לא פקעה והוא מחזיק ברשותו רישיון לשיבת קבע.
22. נחזור ונדגיש, צירוף עותרים קונקרטיים – הנפגעים במובן של פקיעת תושבותם - מעיד על קיומו של סכסוך בעניין קונקרטי בין פלוני שנפגע עקב פקיעת תושבותו.
23. לכאורה, העתירה מבקשת להתגבר על המימד החזותי (העדר עותר קונקרטי) בדרך של שזירת דוגמאות רבות לאורך העתירה. מתכונת דיונית זו אינה ראויה ובוודאי שאינה מתגברת על טענת הסף :
24. **ראשית**, מאחר והמדובר במקרים רבים ולא בעותרים קונקרטיים, לא רוכש הסכסוך את יסוד הספציפיות הנדרשת לצורך הכרעה שיפוטית. במילים אחרות, הטענה בדבר כוללניות העתירה נותרת בעינה, שכן זו נובעת ממהותה. צירוף דוגמאות רבות תוך התייחסות בשורות ספורות לכל דוגמא – מחזק דווקא את כוללניות העתירה ולא מפגיעה.
25. גם משמעות פסק הדין – בין אם תידחה העתירה ובין אם תתקבל – ביחס לכל אחת מהדוגמאות לא תהיה ברורה. בעמדת המשיבים וממילא בפסק הדין לא יבחן באופן מדוקדק עניינה של כל אחת מהדוגמאות כפי שהיה הדבר נעשה לו היה מדובר בעותר קונקרטי. משכך, פסק הדין לא יחול עליהן באופן ישיר. העדר תחולתו הישירה של פסק הדין על הדוגמאות מתחד כי הדוגמאות אינן תחליף נאות לצירוף עותר קונקרטי, שכן רק בדרך זו רוכש הסכסוך את המסוימות והספציפיות הנדרשת.
26. **שנית**, אילו היו מצורפות כל הדוגמאות המובאות כעותרים, סביר להניח כי אז היתה נדחית העתירה מחמת כריכת עניינם של עותרים שונים בגדרי אותה עתירה (ראו בג"צ 4882/03 **גבארין נ' משרד הפנים**, שלא פורסם), כפי שירחב להלן. משוכה דיונית ראויה זו לא ניתן לעקוף על ידי הגשת עתירה כוללנית וצירוף העותרים כדוגמאות להמחשת הטענות הכוללניות.
27. **שלישית**, בשיטת המשפט הישראלית אומנם הוכר מעמדו של העותר הציבורי, יחד עם זאת, גם לשיטתם של אלה, המחזיקים בגישה המרחיבה ביותר של זכות העמידה, עדיין נותר על כנו החריג, על פיו לא תוכר זכות העמידה של העותר הציבורי, בנסיבות בהן קיים עותר קונקרטי וספציפי, שהדיון העקרוני והכללי יכול להתקיים אגב הדיון בעניינו. עמדה על כך כבי' השופטת פרוקצ'יה בבג"צ 651/03 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ וי"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16**, פ"ד נו(2) 62, באומרה (ההדגשות שלי – ח.א.):

"בצד הרחבת תחום פרישתה של זכות העמידה נשמר הכלל לפיו לא ייעתר בית המשפט בדרך כלל לעתירה ציבורית, מקום שברקע העניין מצוי ונפגע פרטי אשר אינו פונה לבית המשפט בבקשת סעד על פגיעתו. וכך, מקום שהעתירה תוקפת מעשה מינהלי הפוגע בזכות או באינטרס של אדם מסוים וואתו אדם נמנע מלעתור לבית המשפט, עשויו בית המשפט שלא להכיר בזכות העמידה של העותר הציבורי, גם אם העניין שהוא מבקש להביא להכרעה נוגע לנושא בעל חשיבות ציבורית כללית. הסייג האמור לזכות העמידה נועד לתחם את העתירה הציבורית אל תוך מסגרת מוגדרת שבה נידרש להעמיד במשפט שיפוטי פעולה שלטונית בעלת השלכה ציבורית חשובה, מקום שאין נפגע שהעניין נוגע לו, שאם קיים נפגע זה ייחשב העותר הציבורי כמתערב במחלוקת לא לו, ופנייתו תידחה."

27. כעולה מהעתירה עצמה, קיימים לכאורה נפגעים ספציפיים, שהדין העקרוני והכללי יכול להתקיים אגב הדיון בעניינם.

28. עוד נציין כי לא מכבר קבע בית משפט נכבד זה כי הוא אינו עוסק בקביעות הלכות שהן כביכול "מרחפות באויר". יצוין כי פסק הדין דחה עתירה אשר הוגשה על ידי תנועה, שלא ברור היה מה טיב אישיותה המשפטית ודרך התאגדותה, ואשר הופנתה כנגד מדיניות כללית של המוסד בזו הלשון (ההדגשות שלי – ח.א):

"דין עתירה זו להדחות על הסף, בהעדר עילה. עתירה זו, שאיננה מוגשת בשם מבוטח פרטני שנפגע מהחלטת המוסד לביטוח לאומי, אלא בשם תנועה (שלא ברור טיב אישיותה המשפטית ודרך התאגדותה) – מופנית כנגד מדיניות כללית של המוסד לביטוח לאומי. כבר נפסק לא אחת (והדברים אף נאמרו בבג"צ 967/07 הני"ל) כי ככלל בית משפט זה אינו עוסק בקביעות הלכות שהן כביכול "מרחפות באויר" וזאת למעט בנסיבות חריגות שאינן מתקיימות בענייננו.... הטעם לכך הוא שבית המשפט נדרש לתשתית עובדתית קונקרטית על מנת להכריע בסוגיה שמובאת לפתחו. העתירה שלפנינו נטולת כל תשתית עובדתית קונקרטית ואין בה אלא בקשה כללית לשינוי מדיניות של המוסד לביטוח לאומי. בעתירות כגון אלה – אין בית משפט זה נוטה ליתן את הסנד המבוקש." (בג"צ 2548/10 התנועה לשכנוע בית המשפט העליון לדון בעתירה לביטול קיזוז קצבת ילדים על ידי המוסד לביטוח לאומי לפירעון חוב ההורים בהנהגת השחקן אוויר גבריאל נ' המוסד לביטוח לאומי, (טרם פורסם, ניתן ביום 6.4.2010)."

29. עד כה עמדנו על כך שדינה של העתירה להדחות על הסף בשל כוללנותה. טעם זה הקדמנו לטעם הנוסף לדחיית העתירה על הסף – קיומו של סעד חלופי.

30. מתכונת טיעון זו נועדה להבהיר כי אין מקום להגיש את העתירה במתכונתה הנוכחית אף לבית המשפט לעניינים מיהליים. **בכפוף להערה זו נמנה לבחון את הטעם הנוסף לדחיית העתירה, הוא קיומו של סעד חלופי.**

(ב)2) טעם שני לדחייה על הסף: קיומו של סעד חלופי

31. עמדת המשיבים היא כי הנושא המועלה בעתירה מצוי בגדר סמכותו העניינית של בית המשפט לעניינים מינהליים.

32. סעיף 15(1) לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התשי"ס-2000 קובע כי:

בית משפט לעניינים מינהליים ידון באלה -

(1) עתירה נגד החלטה של רשות או של גוף המנוי בתוספת הראשונה בענין המנוי בתוספת הראשונה ולמעט עתירה שהסעד העיקרי המבוקש בה ענינו התקנת תקנות, לרבות ביטול תקנות, הכרזה על בטלותן או מתן צו להתקין תקנות (להלן - עתירה מינהלית);

בתוספת הראשונה נקבע כי בית המשפט לעניינים מינהליים מוסמך לדון בין היתר:

מינהל אוכלוסין ועובדים זרים - החלטה של רשות לפי חוקים אלה, למעט החלטות הממשלה בענייני מינהל אוכלוסין ועובדים זרים:

(1) חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952

33. לבסוף נבקש לציין כי לפני כשנתיים הוגשה בבג"ץ 9600/09 על-ידי האגודה לזכויות האזרח, המרכז לפלורליזם יהודי, המוקד להגנת הפרט ואגודת ההומואים, בגדרה תקפו העותרים את נהלי רשות האוכלוסין המגדירים מעמדם של בני זוג נשואים ושל בני זוג שאינם נשואים במעמד של ידועים בציבור וכן של ילדיהם.

טענתם העיקרית של העותרים שם היתה כי מדיניות רשות האוכלוסין נגועה באפליה בהבחינה בין זוגות נשואים לזוגות ידועים בציבור ובין בני זוג של אזרחים ישראליים לבין בני זוג של תושבי קבע במדינה, ככל הנוגע לקבלת מעמד בישראל.

הדמיון בין העתירה בבג"ץ 9600/09 לבין העתירה דן הוא **במתכונת הגשת העתירה, קרי- כוללת, ללא עותרים קונקרטיים.**

בית משפט נכבד זה דחה את העתירה על הסף לאחר קבלת תגובת המשיבים, מבלי לקיים דיון בה וכך נאמר בסעיף 2 לפסק הדין:

"לאחר שעיינו בעתירה ובצרופותיה, בבקשת המדינה ובתגובת העותרים, הגענו למסקנה כי הדין עם המשיב. העתירה, אינה מוגשת בשמו של עותר קונקרטי שנפגע מפעולה או ממדיניות של הרשות שנגדה

הוא עותר. לפנינו שורה של עותרים ציבוריים המבקשים להביא בפני בית המשפט, עניינים שונים שביגין כל אחד מהם עומד לעותר קונקרטי שטוען למגיעה סעד חלופי בבתי המשפט לעניינים מינהליים. לפי סעיף 5 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תשי"ס-2000, בצירוף עם פרט 12 לתוספת הראשונה לחוק זה, החלטות של רשות, בין היתר, לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952 ולפי סעיף 7 לחוק האזרחות, התשי"ב-1952, ובכלל זה החלטות נוהל, נתונות לביקורתו השיפוטית של בית המשפט לעניינים מינהליים. בכל אחת מהקטגוריות שאותן מבקשים העותרים להעמיד לבחינתו של בית המשפט, רשאי עותר פלוני שמבקש לתקוף את החלטת משרד הפנים בעניינו, להגיש עתירה ולהעלות את הטענה בדבר פגיעה בשוויון, או כל טענה אחרת שיראה לנכון, ככל שתהיה עילה לכך. בהימצא סעד חלופי, זמין ויעיל, אין מקום להידרשותו של בית המשפט הגבוה לצדק לעתירה זו (בג"צ 3649/08 שמנובה נ' משרד הפנים (לא פורסם), 20.5.08); בג"צ 8239/09 סרחאן נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש (לא פורסם), 18.1.10)).

דין העתירה להימחק, איפוא, על הסף.

המשיבים סבורים כי דינה של עתירה זו להידחות על הסף, אף היא, לאור האמור לעיל.

34. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר לבקשת המשיבים ולמחוק את העתירה על הסף, וזאת, הן מחמת היותה כללית וכוללנית והן מחמת קיומו של סעד חלופי ביחס לכל נפגע קונקרטי.

(ג) הערות סיום

35. תגובת המשיבים התמקדה בטענות הסף שכן העתירה במתכונתה הנוכחית אינה מתאימה לדיון מפאת כוללניותה ומשיאה נגע קונקרטי, אזי ראוי שהדיון בה יהא בבית המשפט לעניינים מינהליים.

36. העותרים מצייגים בעתירתם מצג כאילו עתירתם אינה מבקשת לסטות מהלכת עווד אלא כביכול אך ורק לפתח אותה (סעיף 93 לעתירה).

האמת צריכה להיאמר כי "הפיתוח" המוצע מהווה הפיכתה המוחלטת של הלכת עווד – על כל שלושת נדבכיה המהותיים – תוך ניסיון ליצור מעמד מיוחד של "מעין אזרחות", כשמעמד זה, או יצירת מעמד זה, נשללו באופן מפורש וישיר בהלכת עווד.

היבט זה של הסעד המשפטי המבוקש מזוקק בצורה ברורה בסעיף 91 לעתירה בו כותבים העותרים כך. וכך נאמר בסעיף 91 לעתירה (ההדגשות שלי-ח.א):

"העותרים מוכנים להניח כי על פי הדין בישראל, מאז סיפוח ירושלים המזרחית, תושבי מזרח ירושלים הם תושבי קבע ברישיונות קבע, שניתנו להם על פי חוק הכניסה לישראל. אכן, כפי שנקבע בענין עווד, מעמדם הוא בדין ולא בחסד. **ברם, מעמדם של תושבי ירושלים המזרחית הוא מעמד מיוחד, הכולל מעצם טבעו תנאי**

לפיו הרישיונות אינם פוקעים. כלומר, יש להוסיף תנאי לענין תושבות הקבע לתושבי ירושלים המזרחית, לפיה התושבות אינה פוקעת בשל יציאה מהארץ או בשל העתקת מרכז חיים".

37. למקרא שורות אלה בעתירה דומה כי העתירה מכוונת להביא ליצירתו של מעמד חדש בישראל, אשר מבחינה פורמלית יקרא תושבות קבע, אך מבחינה מהותית המבוקש הינו כי יהא שקול לאזרחות, הוא - מעמד "מעין אזרחות".

הלכה למעשה, המבוקש על ידי העותרים הינו מעמד "שווה אזרחות", מבלי להתארח, תוך הקניית הזכות המשפטית לתושב לחזור ולשוב ארצה, גם אם מרכז חייו של אדם הינו במדינה אחרת או שהוא קיבל בה רשיון לישיבת קבע או התאזרח בה.

38. למעשה מבקשים העותרים לחזור וליצור סטטוס מיוחד של "מעין אזרחות" או "תושבות קונסטטיטוציונית", וזאת למרות שבקשה מסוג זה נדחתה באופן מפורש בהלכת עווד.

הטעמים שעמדו אז ביסוד הלכת עווד יפים גם היום ותמציתם: מניעת קיומם של חללים משפטיים; יצירת שיוויון מלא בין כל השוהים כדין; התאמה לפרקטיקה הנוהגת מזה שנים רבות; מניעת יצירת סטטוס חדש שזכרו לא בא בחוק ואשר דינו לזוטם בערפל; לתושבי מזרח ירושלים נתונה האפשרות להתאזרח ואין הצדקה להקנות להם מעמד שיש עימו רק זכויות ללא חובות; יצירת המעמד – ובמיוחד אי פקיעתו או ביכולת לבטלו – מביאה לאנומליה שאין לה כל צידוק והיגיון, כפי שכבר קבע כבוד הנשיא ברק בפרשת עווד.

מכל מקום, ברי כי הלכת עווד – בסירובה ליצור יש מאין, מעמד של מעין אזרחות – נשענה על יסודות מוזקים ואיתנים ומבחינה עיונית אין כל הצדקה לשנותם.

39. נציין כי ביום 20.9.07 ניתן פס"ד בעע"מ 5829/05 סלאח דארי ואח' נ' משרד הפנים ובו נקבע כי אין מקום לסטוט מהלכת עווד, וכך נאמר (הדגשות שלי – ת.א):

ההבחנה, במקרה דנא, מתבטאת בכך שבעל רישיון לישיבת קבע נדרש לקיים זיקה מסוימת למדינת ישראל על מנת שלא יאבד את רישיונו - דרישה שאינה קיימת אצל אזרח. הבחנה זו, סבורני, נובעת מליבת השוני בין אזרח למי שאינו אזרח. מרכז הכובד של מעמד תושב הקבע מצוי בקיום קשר של תושבות בין התושב למדינה. אי קיומו של תנאי זה נוטל את הבסיס וההצדקה להכרה במעמד של תושב קבע, למי שאינו אזרח. על כן, בהתניית המשך קיומו של מעמד תושבות קבע בהמשך קיומה של זיקת תושבות לארץ, אין כל הפליה. בנסיבות הספציפיות לעניינינו, האמור לעיל – הוא בבחינת על אחת כמה וכמה. זאת, שכן לתושבי מזרח ירושלים ניתנה הזדמנות לפנות

ולקבל אזרחות, כל אחד – על פי רצונו. משבחרו שלא לעשות זאת, הדרישה לזיקת תושבות - מתבקשת וחיונית.

11. סיכום האמור עד כה הוא כי **אין מקום לסטות מהליכת עוור**. במילים אחרות – תושבי מזרח ירושלים, והמערערים בכללם, נחשבים לבעלי רישיון לישיבת קבע בישראל שעל כן האופן בו הם עלולים לאבד את רישיונם נקבע גם הוא על פי חוק הכניסה לישראל והתקנות שהותקנו על פיו. כאמור, בעל רישיון לישיבת קבע עלול לאבד את רישיונו אם המציאות משתנה, כך שמבחינה אובייקטיבית אין הוא עוד תושב הארץ. מציאות כזו תקרום עור וגידים אם בעל הרישיון השתקע במדינה אחרת והעתיק אליה את מרכז חייו.

40. בשולי הדברים יבקשו המשיבים להביא את התמונה הרחבה בהיבט העובדתי לעניין שיעורי הפקיעות ולעניין הרישומים מכוח נוהל שרנסקי מזה, כפי שנפרט להלן:
41. המדובר בהתייחסות לנתונים אודות הפקיעות שנעשו לאורך השנים מתוך כלל אוכלוסיית בעלי תושבות הקבע במזרח ירושלים, ואשר היא מונה כ- 260,000 תושבים.
42. בסעיף 54 לעתירה צירפו העותרים טבלה אודות נתוני הפקיעות מאז שנת 1967, כשבשנת 2008 נערכה בדיקה ייזומה של משרד הפנים בנוגע לתושבות, ולכן שיעור הפקיעות בשנה זו חריג ביחס לשנים קודמות. בשנת 2008 נעשו 4,677 גרירות מהמרשם (נכון ליום 4.1.09).
- בשנים שבאו לאחר שנת 2008 חלה ירידה ניכרת בשיעורי הפקיעות כפי שעולה מהפירוט להלן:
- בשנת 2009 – 720 פקיעות נגרעו מהמרשם (נכון ליום 12.11.11).
- בשנת 2010 – 191 פקיעות נגרעו מהמרשם (נכון ליום 2.1.11).
- בשנת 2010 – 98 פקיעות נגרעו מהמרשם (נכון ליום 2.1.12).
- העתק המענה לעותרים מיום 12.7.11 בו מורטו מספר הפקיעות בשנת 2010, מצורף ומסומן מש/2.**
43. מן האמור עולה כי הרושם שמבקשת העותרת ליצור בעתירתה כאילו נוצרה מגמה נמשכת של גידול חד במספר הפקיעות – אינו נכון. שנת 2008 היא חריגה שכן בשנה זו נערכה בדיקה ייזומה של משרד הפנים. חריגותה היא ביחס לשנים שקדמו לה (כעולה מהעתירה) והן ביחס לשנים שבאו בעקבותיה.

מכל מקום, המגמה הכללית לאורך השנים נשמרת והיא שימוש זהיר ומבוקר בסמכות משרד הפנים להודיע לצורך, מתן זכות טיעון ובחינת העובדות הצריכות לענין, למי שלכאורה פקעה תושבותו, כי משרד הפנים שוקל לגרעו מן המרשם.

44. עוד נבקש להעיר כי העתירה אינה מתייחסת למקרים בהם מכוח תצהיר שרנסקי נרשמו במרשם האוכלוסין מקבלי רישיונות ישיבה אשר חזרו למדינת ישראל לאחר שהתברר כי שמרו על זיקה נאותה בתקופה בה העתיקו את מרכז חייהם אל מחוץ לישראל, אולם גם נתונים אלה מטבע הדברים יש לקחת בחשבון.

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2007 נרשמו במרשם האוכלוסין 61 (וזאת ללא הנתונים של חודש דצמבר 2007 – אין נתונים) (וזאת נכון ליום 2/12/2007); בשנת 2008 נרשמו במרשם האוכלוסין 89 אנשים (וזאת נכון ליום 4/1/2009); בשנת 2009 נרשמו במרשם האוכלוסין 55 אנשים (וזאת נכון ליום 12/11/11); בשנת 2010 נרשמו במרשם האוכלוסין אנשים 67 (וזאת נכון ליום 2/1/2011); בשנת 2011 נרשמו במרשם האוכלוסין אנשים 25 (וזאת נכון ליום 2/1/2012). העולה מכך הוא שסה"כ בין השנים 2007-2011 נרשמו במרשם האוכלוסין 297 אנשים, וזאת בהתאם לעקרונות נוהל שרנסקי.

45. העולה מן האמור כי דין עתירה זו להידחות על הסף מחמת כלליותה וכוללניותה.

זאת ועוד. אין מקום או צידוק להרהר אחר הלכת עווד ויסודותיה המשפטיים. כמו כן, אין מקום ל"פתחה" כטענת העותרים, באופן שמביא הלכה למעשה להפיכתה, בדרך של יצירת "מעין אזרחות".

משכך, מושא הביקורת השיפוטית הראוי הוא יישומם של העקרונות שהונוט בבג"צ עווד, ולאחריו בבג"צ 2227/98 ולא תוכנם של עקרונות אלה. יישום זה יש לבחון באמצעות מקרים פרטניים, כשבית המשפט המוסמך לדון הוא בבית המשפט לעניינים מינהליים.

46. לאור כל האמור דין העתירה להידחות על הסף, ולחילופין לגופה, תוך חיוב העותרים בהוצאותיה.

היום:

ו' אדר תשע"ב

29 פברואר 2012

12
 חגי אופק
 סגנית בכירה (א) למנהל המדינה

תצהיר

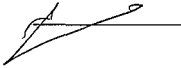
1. אני חגית וייס, ת.ז. _____ 028786140, לאחר שהוזהרתי שעלי להצהיר את האמת וכי אם לא אעשה כן אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק, מצהירה כדלקמן:

2. אני מכהנת בתפקיד מנהלת אגף רישוי האוכלוסין והתח"ר
במשרד הרו"ח

3. תצהירי זה ניתן לתמיכה בתגובה מטעם המשיבים בבג"צ 2797/11 **מחמוד קרעין נ' שר הפנים**.

4. העובדות האמורות בתצהיר תשובה זה הינן אמת וידועות לי מתוקף תפקידי.

5. אני מצהירה כי זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

אני הח"מ, ד"ר יונת (אחימז) עו"ד, מאשר(ת) בזאת כי ביום 29.2.12 הופיע בפני ג'י קרעין, המוכרת לי אישית ואחרי שהזחרתי אותה כי עליה להצהיר אמת, וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה הנ"ל וחתמה עליה.

ד"ר יונת (אחימז) עו"ד
מ"ר 18444

עו"ד,

תוכן עניינים נספחים

שם הנספח	נספח
העתק תצהיר שרנסקי שהוגש בבג"צ 2227/98	מ/ש 1
העתק המענה לעותרים מיום 12.7.11 בו פורטו מספר הפקיעות בשנת 2010	מ/ש 2

מש/1

העתק תצהיר שרנסקי שהוגש

בבג"צ 2227/98

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 2227/98

בג"צ 676/97

1. המוקד להגנת הפרט ו-19 אח'

ע"י ב"כ עוה"ד אליהו אברהם ואח'
המוקד להגנת הפרט, רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
פקס: 02-6276317

העותרים כבג"צ 2227/98

2. _____ סאונסן ו-5 אח'

ע"י ב"כ עוה"ד אוסאמה חלבי
רח' אלרשיד 7, ירושלים
פקס: 02-6261375

העותרים כבג"צ 476/97

ג ד

שר הפנים ואח'

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים

ה מ ש ו ב י ס

תצהיר נשובה נוסף

אני החתום מטה, נתן שרנסקי, מצוויר בואת כדלקמן:

1. אני משמש בתפקיד שר הפנים בממשלת ישראל.
אני עושה תצהירי זה בהתאם להחלטת כבוד הנשיא ברק מיום 27.1.00, שהומצא
למשיבים ביום 30.1.00.
2. לאחר הדיון האחרון בעתירה שהתקיים ביוני 1999, בו נובקשה פרקליטות המדינה לחביא
בפני חדרג המדיני (חדוש) את נושא הענירה, קוימו מספר דיניגים, לרבות הונויעצות שרים

אשר בעקבותיה החלטתי, מבלי לחודות בטענות הנתעבות בעתירה, מטעמים הומניטריים כדלקמן:

א. תיערך בדיקה פרטנית לגבי כל פונה למשרד חפנים, ששאלת פקיעת רשיונו לשיבת קבע הותעורה מסיבה זו או אחרת.

ב. אם יסתבר בבדיקה כי חפונה האמור, הרשום במרשם האוכלוסין כתושב קבע, המשיך לשמור על זיקת טאונות לישראל גם בתקופת בוו התגורר מחוץ לישראל, לא ינקוט משרד חפנים - בכסוף להעדר מניעה פלילית ואו בטחונית - בצעדים למחיקתו מן המרשם.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מהוראות חזין בכל הנוגע להתאזרחות ולרכישת רשיון לשיבת קבע מחוץ לישראל, ומשיקול דעת משרד חפנים בטבע ליישומן לאור נסיבותיו האישיות ומכלול זיקותיו של חפונה.

חודעת עדכון זו נמסרה ביום 31.10.99 על ידי באי כוחי לבית המשפט הנכבד.

3. לנוכח מורכבות חנושא וחצורך במתן חוראות ביצוע ברורות ומפורטות במידת האפשר ללשכת מחול האוכלוסין במזרח ירושלים, קימתי בלשכתי בשיתוף גורמים נוספים כספר התייעצות לשם גיבוש חוראות ביצוע כאמור לעיל.

בעקבות התייעצויות אלו גובשו שורה של חוראות ביצוע שקבלו את אישור משרד ראש הממשלה.

לחלו חוראות הביצוע המפורטות שהוצאו בהמשך ולאור חודעת העדכון מיום 31.10.99 והנוגעות לפרשנות משרד חפנים את חוראות תקנות 10(ג), 11(ג) ו-11א(1) לתקנות חכניסה לישראל, התשלי"ד - 1974, לגבי מי שנרשמו במרשם האוכלוסין.

א. לגבי מי שנרשמו במרשם האוכלוסין משנת 1995 ואילך -

מי שהעתיק און מרכו חיו אל מחוץ לישראל מעל ל- 7 שנים, ולפיכך על פי הדין פקע רשיונו לשיבת קבע כישראל, ומשרד חפנים חודיע לו על פקיעת רשיונו לשיבת קבע, אך נרע מקובץ מרשם האוכלוסין עקב כך, וביקר בישראל בתקופת תוספו של כרטיס חיוצא שחיה ברשותו, ומתגורר בישראל שנתיים לפחות, יראה אותו שר חפנים כמי שקבל רשיון לשיבת קבע בישראל מיום חורתו, וזאת במידה ויבקש לרשום אותו מחדש במרשם האוכלוסין.

ב. לגבי מי שהעתיק את מרכו חיו אל מחוץ לישראל מעל ל- 7 שנים, ולפיכך על פי חזין, פקע רשיונו לשיבת קבע בישראל, ומסיבה כלשהי לא חודע לו על ידי משרד

הפגים מאו לא נרע מטובך מרשם האוכלוסין עד כה, יראה אותו שר הפגים כמי שנושא רשיון ישיבת קבע תקף בישראל, במידת וביקר בישראל בתקופת תוקפו של כרטיס היוצא שברשותו.

ג. אין באמור לעיל, כדי לגרוע מהוראות הדין בכל חנוגע להתאזרחות ולרכישת רשיון ישיבת קבע מחוץ לישראל, ומשיקול דעות משרד הפגים בנוגע ליישומן, לאור נסיבותיו האישיות ומכלול זיקותיו של חפונז.

ד. לגבי מי שחיו קטינים, בעת שהוריהם והעתיקו את מרכז חייחם אל מחוץ לישראל הרי שככלל, שאלת תושבותם בישראל תיבדק מיוט בגירותם, ולענין זה לא תילקח בחשבון התקופה שקדמח ליום בגירותם.

ה. נוהל זה יחול, בשינויים המחויבים, אף לגבי מי שהעתיק את מרכז חייו כאמור, אל שטחי אזור יחודה ושומרון ועזה.

אלו הן הוראות תביעוע המפורטות שהוצאו מטעמי למנחל הלשכה למינחל האוכלוסין במורה ירושלים לצורך פעולת פקידי הלשכה בחתיחס לכל מקרה ומקרה שבא בפניהם.

נוסף על האמור לעיל, בקשתי ממנהל הלשכה למינחל האוכלוסין במורה ירושלים לבחון בתוך 21 יום, לאורן של הוראות ביצוע מפורטות אלו, את ענינם של העותרים בעתירה שענינם טרם בא על סתרונו.

חנני מצהיר כי זהו שמי, זו חתימתני, ותוכן תצהירי אמת.

נתן שרנסקי
נתן שרנסקי

אישור

אני חח"מ, עו"ד דניאל סלומון, מצהיר בזאת כי כיום 3,000 /הופיע בפני השר נתן שרנסקי, חמוכר לי אישיות, בלשכת שר הפגים, ולאחר שהוזהרתו כי עליו להצהיר אמת וכי אם לא יעשה כן יהא צפוי לעונשים חקבועים בחוק, התם במי על תצהירו דלעיל.

דניאל סלומון, עו"ד.
דניאל סלומון, עו"ד.

מש/2

העתק המענה לעותרים מיום

12.7.11 בו פורטו מספר

הפקיעות בשנת 2010

י' בתמוז התשע"א
12 ביולי 2011
או. 14991-2011

לכבוד
נועה דיאמונד עו"ד
המוקד להגנת הפרט
רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200.

שלום רב

הנדון: פקיעות תושבות של תושבי קבע במזרח ירושלים בשנת 2010.
פנייתך מיום 3.3.11.

בתשובה לפנייתך בנושא הנדון להלן התייחסות הגורמים המקצועיים במשרדנו:

1. בשנת 2010 פקעה תושבותם של 191 תושבים,
  - א. מתוכם 102 נשים,
  - ב. מתוכם 8 קטינים.
2. לא ניתן לספק פילוח לשאלות בסעיף 2 במכתב כפי שנמסר על דינו בעת"מ 8467/08 ובעת"מ 481009/10 במסגרת עתירות אלה הודענו לבית המשפט כי אין באפשרותנו לענות על היקף כזה של שאלות כיוון שהנתונים המבוקשים אינם מאופיינים במערכת הממוחשבת של רשות האוכלוסין.
3. ביחס לסעיף מס' 3 במכתב ראי תשובתי בסעיף 2 לעיל.
4. באשר לפקיעת תושבות בשל שהייה מחוץ לישראל במשך שבע שנים לפחות (סעיף מס' 4 במכתב) התושבות אינה פוקעת בשל שהיה בחו"ל מעל שבע שנים למי שבמהלך שנים אלה חזר לביקורים בארץ במסגרת תוקפם של תעודות המעבר או כרטיס היוצא, כל זאת ובלבד שאין בסיס אחר לפקיעת התושבות (ראי נוהל 5.2.0018 פקיעת רישיון לישיבת קבע, ברשימת נהלי אשרות של רשות האוכלוסין). המובן " שהיה מחוץ לישראל מעל שבע שנים ברצף" משמעותו שהתושב כלל לא נכנס לישראל במהלך אותן שנים.
5. באשר לפקיעת תושבות בשל קבלת רישיון לישיבת קבע או אזרחות במדינה זרה (סעיף מס' 5 ו - 6 במכתב) ממצאי התושב ראיות משלטונות אותה מדינה. כל המסמכים בין אם שהמצאי התושב בעצמו ובין אם לבקשתו, נבדקים על כל ההיבטים; תוקף, קטינות, מצב אישי וכי' בהתאם לנסיבות המקרה.
6. באשר להליך פקיעת התושבות (סעיף מס' 7 במכתב) תושב שפקעה תושבותו מקבל הודעה שתושבותו פקעה עם שהות של 45 יום להגשת ערר (רצ"ב דוגמא). בכל המקרים נשלחת הודעה שבה מפורטת עילת הפקיעה על פי תקנות הכניסה לישראל, יצוין כי ההודעה הינה בגין פקיעת התושבות ולא על הכוונה להפקיע, שכן מדובר במציאות עובדתית לפיה פקעה התושבות ולא בפעולה של משרד הפנים. הסברים נוספים מעבר לכך אנו מספקים בהתאם לנדרש. התאריך המתעדכן במרשם האוכלוסין כתאריך בו פקעה התושבות הוא התאריך בו התקבלה החלטה הסופית. הנתונים האחרים המבוקשים בסעיף 7 במכתבך לא ניתנים לשליפה כמפורט בסעיף 2 לעיל.

7. באשר להחזרת תושבות (סעיף מס' 8 במכתב) בשנת 2010 הוחזרה תושבותם של 67 תושבים במזרח ירושלים. להלן טבלה ביחס לשנה שבה פקעה התושבות כמבוקש:

שנת תחילת תוקף	סכום כולל
1983	1
1984	1
1990	1
1996	3
1997	2
1998	3
1999	3
2003	1
2005	6
2006	10
2007	5
2008	28
2009	3
סכום כולל	67

קיימים שני אופנים להחזרת תושבות:

- א. פנייה בערר במהלך 45 הימים הניתנים למי שקיבל הודעה בדבר פקיעת תושבותו.
- ב. הגשת בקשה לרישיון לישיבת קבע במסגרת החזרת תושבות, בקשה זו כרוכה בתשלום אגרה.
8. ביחס לסעיף מס' 9 במכתב, בשנת 2010 פקעה תושבותם של 110 תושבים בעודם מחוץ לישראל. מי שפקעה תושבותו בעודו מחוץ לישראל יכול לערור באמצעות הקונסוליה הישראלית באזור מגוריו.
9. באשר לסעיף 10 במכתב, לא ניתן לשלוח נתונים כמפורט בסעיף 2 לעיל.
10. בהתייחס לסעיף 11 במכתב, לא קיימות פקיעות תושבות למי שמתגרור במרחב התפר.

חוק חופש המידע

11. בשנת 2010 פקעה תושבותם של 13 תושבים שעברו לאזור.

להלן פירוט נסיבות הפקיעה:
1 פקיעה משנת 1996, התושבות הוחזרה בינתיים ביוני 2011,
2 פקיעות משנת 1984, שבוצעה בהן פעולה מיחשובית בשנת 2010 ולכן הופיעו בשליפה זו,
10 פקיעות, נעשו לבקשת התושבים לצורך קבלת מעמד באזור.

12. הנתונים שנשלפו לצורך תשובתנו זו נכונים ליום 28.2.11.

בברכה,

מלי דודיאן
ממונה חוק חופש המידע

העתק: גב' חגית וייס – מנהלת לשכת רשות האוכלוסין מזרח ים
עו"ד אודליה אדרי – לשכה משפטית

על פי סעיף 7 (ו) לחוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998 כנגד החלטה זו ניתן לעתור לבית המשפט לעניינים מינהליים.